

Jovana Marković

David Dašić, Dušica Karić
Međunarodna ekonomija sa osnovama diplomatije
(Beograd, Delta press, 2009)

Udžbenik prof. dr Davida Dašića i prof. dr Dušice Karić pisan je prevashodno sa namenom da posluži kao odgovarajuće nastavno sredstvo za predmet Međunarodna ekonomija na Fakultetu za trgovinu i bankarstvo Alfa univerziteta u Beogradu. Predmet Međunarodna ekonomija tiče se izučavanja istorije razvoja međunarodne ekonomije, geoekonomske morfologije sveta, instrumenata spoljno-trgovinske zaštite, procesa formiranja regionalnih ekonomskih integracija, razvoja Svetske trgovinske organizacije, razvoja međunarodnih finansijskih institucija, međunarodno kretanje kapitala, koncept platnog bilansa, svetskih ekonomskih izazova, globalnih ekonomskih organizacija i dr.

Kao udžbenik, knjiga je namenjena studentima osnovnih i master studija, kao i širem krugu čitalaca posebno zainteresovanih za oblast međunarodne ekonomije, međunarodne trgovine, međunarodnih finansija, ekonomskih integracija kao i osnova diplomatije.

Pored svoje osnovne namene, knjiga može biti od koristi i pomoći u radu svima onima kojima se poslovni aranžman ukršta sa raznovrsnim elementima inostranosti (diplomate, menadžeri, biznismeni, novinari i dr.), kao i onima koji se internacionalnom ekonomijom bave iz naučno–istraživačkih pobuda (specijalizanti, magistri, doktoranti, istraživači i dr.)

Knjiga *Međunarodna ekonomija sa osnovama diplomatije* podeljena je u šest delova i dvadeset i devet poglavlja. Prvi deo nosi naziv „Uvod u globalnu ekonomiju“ i uključuje poglavlja koja se tiču predmeta međunarodne ekonomije, geoekonomske morfologije sveta, svetskih ekonomskih problema, globalizacije i na kraju globalnih korporacija. Drugi deo „Principi međunarodne trgovine“ obuhvata: teorije međunarodne trgovine, poslove spoljne trgovine, dugoročnu privrednu saradnju sa inostranstvom, instrumente spoljno-trgovinskog poslovanja, multilateralni trgovinski sistem i međunarodnu trgovinsku arbitražu. Treći deo pod nazivom „Principi međunarodnih finansija“ uključuje poglavlja koja se tiču deviznih kurseva, multilateralnog finansijskog sistema, eksterne zaduženosti, međunarodnog platnog prometa i bilansiranja ekonomske saradnje sa inostranstvom. Regionalne ekonomske integracije čine četvrti deo udžbenika i obuhvataju Evropske, Evro-azijske, Američke, azijske i afričke integracije. Peti deo nosi naziv „Globalne ekonomske organizacije“ i obuhvata: međunarodne organizacije sistema UN, kao i međuvladine i nevladine organizacije. Poslednji, šesti deo „Osnovi diplomatije“ uključuje pojam diplomatije, organizaciju spoljnih poslova, bilateralnu diplomatiju, multilateralnu diplomatiju i diplomatsku profesiju.

Interesovanje za Međunarodnu ekonomiju (International Economics) u porastu je svuda u svetu, u naučnim, stručnim, poslovnim, menadžerskim, državnim i drugim krugovima. Zato se Međunarodna ekonomija kao poseban naučno-nastavni predmet izučava na svim visokoškolskim institucijama ekonomske, poslovne i menadžerske orijentacije širom sveta.

Prvi deo knjige, pored predmeta Međunarodne (globalne) ekonomije, daje aktuelne statističke prikaze raspoloživih resursa (zemlja, kapital, radna snaga, menadžerske sposobnosti) i načine njihovog korišćenja u svetu. Posebno su analizirani svetski ekonomski problemi, i to: neravnomerni razvoj, usporeni rast

svetske privrede, siromaštvo, nezaposlenost, zaduženost zemalja u razvoju, energetska oskudica, ekološka ugroženost, terorizam. Rezultate realnih istorijskih procesa, političkih, ekonomskih, naučno-tehnoloških promena koje su kulminirale u poslednjoj deceniji XX veka autori objašnjavaju kroz proces globalizacije. Globalni izazovi sa kojima se savremeni svet suočava, uz pozitivne i negativne implikacije koje globalizacija donosi, potenciraju značaj globalne ekonomije, kao sredstva mnogih međunarodnih političkih i ekonomskih institucija.

Drugi deo knjige se odnosi na međunarodnu trgovinu. Prikazani su značajni poslovi spoljne trgovine: poslovi redovnog izvoza i uvoza, poslovi „vezane“ trgovine, specifični poslovi (poslovi dorade, obrade i prerade; lizing poslovi, tajm-šering poslovi, franšizing poslovi, faktoring, forfeiting poslovi), re-eksportni poslovi, tranzitni poslovi. Autori su dali akcenat i dugoročnoj privrednoj saradnji sa inostranstvom. Zajednička karakteristika dugoročnih oblika privredne saradnje jeste ekonomski čvršća i trajnija interesna povezanost partnera u poslovnom poduhvatu, a radi ostvarivanja što boljih poslovnih rezultata. Viši oblici privredne saradnje su: zajednička ulaganja, dugoročna proizvodna i naučno-tehnološka saradnja, izvođenje investicionih radova u inostranstvu, zajednički nastup na trećim tržištima i dr. Najvažniji instrument spoljno-trgovinskog poslovanja su carine, koje predstavljaju ekonomski instrument kvalitativnog regulisanja spoljno-trgovinske razmene roba. Posebna glava je posvećena Opštem sporazumu o carinama i trgovini (GATT), kao i Svetskoj trgovinskoj organizaciji (WTO), i ministarskim konferencijama WTO.

Treći deo knjige se odnosi na međunarodne finansije. U fokusu autora su međunarodne finansijske i monetarne institucije (Međunarodni monetarni fond, evropski ekonomski i monetarni sistem, grupacija Svetske banke, regionalne finansijske i bankarske institucije, kao i Pariski i Londonski klub). Posebno se

izdvaja glava koja se odnosi na eksternu zaduženost (dug), gde se objašnjavaju uzroci eksternog duga kao i vrste duga, ali i metode rešavanja dužničkih kriza. Dat je osvrt i na eksternu zaduženost Srbije. U ovom delu je prikazan i međunarodni platni promet, sa sistemima međunarodnih plaćanja i instrumentima međunarodnog platnog prometa.

Četvrti deo knjige prikazuje oblike regionalnih ekonomskih integracija. Posebno su izdvojene evropske integracije (Evropska unija-EU, Evropska zona slobodne trgovine-EFTA, Evropska ekonomska zona-EEA, Centralno-evropska zona slobodne trgovine-CEFTA). Posebna glava (glava XX) prikazuje američke integracije (Severno-američka integracija-NAFTA, Latino-američko udruženje integralnog razvoja-ALADI, Centralno-američka integracija-CACM, Karipska zajednica-CARICOM, Andska integracija-CAN, Južno-američka integracija-MERCOSUL, Unija južno-američkih nacija-UNASUL, Američka zona slobodne trgovine-FTAA). U glavi XXI prikazane su najznačajnije azijske integracije, a u glavi XXII afričke integracije.

Peti deo knjige odnosi se na Globalne ekonomske organizacije i to: Međunarodne organizacije sistema Ujedinjenih nacija (Ekonomski i socijalni savet, Evropska komisija za Afriku, Ekonomska i socijalna komisija za Aziju i Pacifik, Ekonomska komisija za Evropu, Ekonomska komisije za Latinsku Ameriku i Karibe, Organizacija UN za industrijski razvoj, Organizacija UN za hranu i poljoprivredu, Međunarodna organizacija rada, Svetska organizacija intelektualne svojine, Svetska zdravstvena organizacija, Međunarodna organizacija za nuklearnu energiju, i Međunarodna organizacija za civilno vazduhoplovstvo); kao i međunarodne vladine i nevladine organizacije.

Šesti deo knjige je poseban jer se odnosi na diplomatiju. Autori su analizirali osnove diplomatije kroz pojam, funkcije i vidove diplomatije, ali i najznačajnije međunarodne i diplomatske

dogadaje XX veka. Dva su osnovna oblika savremene diplomatije: bilateralna diplomatija (diplomatski odnosi između dve zemlje) i multilateralna diplomatija (diplomatski odnosi između više zemalja). Posebnost ovog dela knjige se ogleda u prikazanoj organizaciji spoljnih poslova države, kao i analizi diplomatije kao profesije kojom se bave diplomate i konzuli.

Autori knjige su univerzitetski profesori sa bogatim iskustvom u oblasti diplomatije, kao i u bankarskim i finansijskim institucijama u zemlji i inostranstvu.